

1. Вознюк-Богів І. Взаємодія освіти та фінансового сектору економіки для підвищення ефективності формування кадрового потенціалу. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 1.2. С. 211-214.
2. Бондаренко Л. П., Мороз Н. В., Лащик І. І. Функціональні особливості застосування блокчейн технології у фінансовому секторі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 21-25.
3. Мозговий О. М., Субочев О. В., Юркевич О. М. Сучасний стан індустрії ісламських фінансів: статистика якісного розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 7. С. 8-14.
4. Чемерис В., Заруба Ю. Системний ризик у діяльності фінансового сектору: передумови, джерела та фактори. *Вісник Національного банку України*. 2012. № 9. С. 42-45.
5. Шкарлет С., Дубина М. Особливості взаємодії креативних індустрій та фінансових установ. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 1. С. 207-218.

УДК 336.76:368

Кремень В.М., д.е.н., доцент,
Сумський державний університет
Ткаченко Д.О., аспірант
Сумський державний університет

ЗНАЧУЩІСТЬ СИСТЕМИ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ДЛЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

Створення систем страхування вкладів дає можливість істотного збільшення пасивів комерційних банків і зменшення процентних ставок за

залученими вкладками у відповідності з принципом зменшення ступеня ризику інвестицій. При цьому забезпечується впевненість домогосподарств та фізичних осіб у збереженні вкладених коштів. Це знаходить своє продовження у зростанні обсягів банківських кредитів та інвестицій на основі зростання розмірів і стабільності ресурсної бази та розширення доступності кредитних ресурсів для господарюючих суб'єктів (особливо підприємств реального сектора), що обумовлюється зниженням процентних ставок за кредитами в результаті попереднього зменшення депозитних ставок [2]

У випадку ліквідації банку Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО) відшкодовує вкладникам кошти у межах гарантованої суми. Згідно ст. 26 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» ФГВФО гарантує кожному вкладнику банку відшкодування коштів за його вкладом. Фонд відшкодовує кошти в розмірі вкладу, включаючи відсотки, станом на кінець дня, що передує дню початку процедури виведення Фондом банку з ринку, але не більше суми граничного розміру відшкодування коштів за вкладками, встановленого на цей день, незалежно від кількості вкладів в одному банку. Відшкодовуються кошти фізичних осіб та фізичних осіб-підприємців. До повномасштабного продовження війни росії проти України сума граничного розміру відшкодування коштів за вкладками не могла бути меншою за 200 тисяч гривень [5].

25 лютого 2022 р. Національний банк відкликав банківську ліцензію та вирішив ліквідувати банки, що перебувають під контролем Російської Федерації: «Міжнародний резервний банк», який належав «Сбербанку Росії», та «Промінвестбанк», 99,77% капіталу якого контролювалися Державною корпорацією розвитку «ВЕБ.РФ». В середині травня Верховна Рада законодавчо затвердила рішення РНБО щодо націоналізації корпоративних прав і фінансових активів. Виконання рішення щодо примусового вилучення активів покладається на Кабінет Міністрів України та ФГВФО. Слід зауважити,

що ці банки перебували під санкціями РНБО з 2017 р. для запобігання виведенню капіталів за межі України на користь пов'язаних з банком осіб, зокрема материнських структур [1]. ФГВФО розпочав роботу над інвентаризацією активів цих банків і формуванням ліквідаційної маси – вимоги кредиторів вже акцептовано на майже 25 млрд грн [6].

Військові дії викликали побоювання усіх економічних агентів щодо збереження та захищеності коштів на їхніх банківських рахунках [3]. У квітні 2022 рр. Верховна Рада ухвалила Закон України №2180-IX «Про внесення змін до деяких Законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб». Прийняття цього закону покликане захистити права вкладників банків, які протягом воєнного стану та трьох місяців після його припинення або скасування будуть визнані неплатоспроможними. Ухвалений нормативно-правовий акт передбачає повне відшкодування вкладів фізичних осіб за рахунок коштів ФГВФО на період дії воєнного стану в Україні та впродовж 3 місяців з дня його закінчення або скасування [4]. На думку менеджменту ФГВФО, подібний крок є свідченням того, що ситуація є контрольованою та стабільною, надзвичайно відповідальним, а також значущим внеском в фінансову стабільність країни в такий складний час [6].

Окрім того, ФГВФО перелаштував свою роботу, щоби забезпечити своєчасні та повні виплати гарантованого відшкодування вкладникам в умовах бомбардувань столиці та обмеженого доступу до центральних офісів цих банків. Так, виплати вкладникам «Міжнародного резервного банку» та «Промінвестбанку» було розпочато раніше передбачених нормативно-правовими актами строків – вкладники вже отримали понад 50% загальної гарантованої суми, що становить більше 570 млн грн. Також Фондом гарантування вкладів фізичних осіб в короткі терміни було запроваджено дистанційну процедуру виплати гарантованого відшкодування. На період дії

воєнного стану банки-агенти можуть виплачувати гарантоване відшкодування вкладникам віддалено, без відвідування ними відділень банків. Цю ініціативу реалізують вже чотири банки-агенти, виплативши понад 60 млн грн [6].

Концептуальними завданнями, які стоять перед системою страхування вкладів в Україні, є зростання довіри до ринків фінансових послуг, збільшення залишків депозитів фізичних осіб в депозитних корпораціях та активів небанківських фінансових установ, сприяння фінансовій стабільності.

Література

1. Банки держави-агресора більше не працюватимуть в Україні: Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/banki-derjavi-agresora-bilshe-ne-pratsyuvatimut-v-ukrayini>
2. Бухтіарова А.Г. Роль системи страхування вкладів у забезпеченні стабільності фінансового ринку // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2013. № 27 (206). С. 193-200.
3. Караваєв І. Гарантування вкладів державою в часи війни. URL: <https://esquires.ua/garantuvannya-vkladiv-derzhavoyu-v-chasi-vijni/>
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення стабільності системи гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 01.04.2022 № 2180-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>
5. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23.02.2012 № 4452-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>
6. Рекрут С. Війна і банки: до чого готуватися вкладникам. URL: https://biz.nv.ua/ukr/experts/bankivski-vkladi-u-chas-viyni-shcho-chekaye-vkladnikiv-v-ukrajini-ostanni-novini-50243464.html?fbclid=IwAR0BquBEw0i_E9J3hkkx0TdM3NwrQDGMyfjdpEw0Yhfx8yxBMJieTuT8yDoQ